

Jaarverslag 2018

*Samen voor een gezond en
duurzaam Noord-Holland*

natuur en milieu noord-holland
federatie

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
1. ALGEMENE INFORMATIE OVER DE ORGANISATIE.....	4
1.1 DOELEN EN PROFIEL VAN DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE NOORD-HOLLAND	4
1.2 VERTALING VAN DE DOELSTELLING IN VISIE, BELEID EN STRATEGIE	4
1.3 BESTUURSSTRUCTUUR	5
1.4 RISICOPARAGRAAF	6
2. DE ACTIVITEITEN VAN DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE IN 2018.....	7
2.1. PROJECTEN.....	7
2.2 ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR EN STAFBUREAU.....	15
2.3 TOEKOMSTPARAGRAAF	17
2.4 BEGROTING 2019	19
3. DE FINANCIËLE POSITIE VAN DE VERENIGING.....	20
3.1 STAAT VAN BATEN EN LASTEN	20
3.2 BALANS EN BELEID T.A.V. RESERVERS	20
4. VERANTWOORDINGSVERKLARING	21
5. BELONING VAN DE DIRECTIE	20
BIJLAGE 1	21
<i>Verantwoordingsverklaring van het bestuur van Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland...</i>	21
1. FUNCTIESCHEIDING TUSSEN TOEZICHT EN UITVOERING	21
2. OPTIMALE BESTEDING VAN DE FINANCIELE MIDDELEN.....	21
3. STREVEN NAAR OPTIMALE RELATIES MET BELANGHEBBENDEN	21
BIJLAGE 2	23
<i>Leden Bestuur</i>	23
BIJLAGE 3	26
<i>Nevenfuncties bestuur en directie van MNH in 2018</i>	26
BIJLAGE 4	26
<i>Vermelding bezoldiging directie in jaarrekening</i>	26
DEEL II JAARREKENING 2018	27

Voorwoord

Voor de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland was 2018 een rijk jaar met mooie resultaten en grote verduurzamingsopgaven waar we verder aan blijven werken. Bovendien kreeg de transformatie van NMH als traditionele groene belangbehartiger naar een onafhankelijke maatschappelijke onderneming verder gestalte. Samen met nieuwe en bestaande achterbanorganisaties en partners werken we met veel energie aan een groen en gezond en duurzaam Noord-Holland.

Bovendien voelen we ons nog steeds gesteund door de Noord-Hollanders. Die geven keer op keer in enquêtes van de Provincie Noord-Holland aan dat een gezonde leefomgeving wat hen betreft prioriteit nummer één moet zijn. Schoon water, schone lucht, natuur en groen dichtbij om in te ontspannen en rust (geen geluidsoverlast) zijn voor hen de belangrijkste onderwerpen om aan te werken. Opvallend genoeg vinden de Noord-Hollanders deze waarden veel belangrijker dan bijvoorbeeld meer wegen, groei van de landbouw of de uitbreiding van Schiphol.

In dit jaarverslag een, wat mij betreft, aansprekend overzicht van onze projecten en geboekte resultaten. Want met ons kleine en hechte team hebben we veel voor elkaar gekregen.

Ook 2018 was voor de MNH een uitdagend financieel jaar. Als enige Milieufederatie in Nederland zonder substantiële lange termijn financiering van de provincie werken we als een echte maatschappelijke onderneming om ons doel – een groen, gezond en duurzaam Noord-Holland – te kunnen realiseren. Dat betekent veel rollen tegelijk vervullen. Van het ondersteunen van onze leden, beleidsbepalend zijn in het luchtvaartdebat en het netjes voldoen aan alle administratieve regels van het CBF tot het acquireren en uitvoeren van projecten aan toe. Gelukkig gaat ons dat goed af. En wisten we 2018 met een groter positief financieel resultaat af te sluiten dan 2017. Dit resultaat is mede tot stand gekomen dankzij de goede samenwerking met tal van partijen en natuurlijk ook met het Noord-Hollandse natuur- en milieunetwerk; onze eigen achterban van ruim 100 aangesloten organisaties.

Ik wens u veel leesplezier bij de terugblik over 2018 en zoals altijd: heeft u ideeën en tips? Of wilt u ons steunen in ons werk. Wij horen het graag via mnh@mnh.nl.

Sijas Akkerman

Directeur Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

1. Algemene informatie over de organisatie

1.1 Doelen en profiel van Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) heeft de volgende doelen vastgelegd in de statuten:

Missie

MNH is het netwerk van en voor de lokale organisaties die zich inzetten voor het herstellen, beschermen en versterken van natuur, landschap, milieu en een gezonde leefomgeving in Noord-Holland. Tegelijkertijd bevordert MNH de verduurzaming van de productie en consumptie van goederen en diensten. We richten ons daarbij vooral op luchtvaart, energie, voedsel en de circulaire economie. Bovendien dragen wij op deskundige, kritische en creatieve wijze bij aan de kwaliteit van de besluitvormingsprocessen van het openbaar bestuur en bij bedrijven. Tenslotte informeert en betreft MNH burgers in de energieke samenleving bij het opstellen en uitvoeren van (provincie-)beleid waardoor kennis wordt verspreid en de beleidsvorming wordt versterkt.

Doel en werkwijze

De belangrijkste pijler van MNH zijn de 104 aangesloten ledenorganisaties. Deze leden streven doelen na die aansluiten bij bovengenoemde doelstellingen van de Milieufederatie. De professionele medewerkers van MNH ondersteunen deze organisaties met juridische en inhoudelijke adviezen en bij juridische procedures. Vaak is er sprake van uitgebreide en gestructureerde samenwerking. Statutair doel van de Milieufederatie Noord-Holland is het leveren van een bijdrage aan de bescherming van natuur, landschap en milieu en van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden in de provincie Noord-Holland. Waar nodig, wordt ook ingegaan op oorzaken die buiten de provinciegrenzen zijn gelegen. Hiertoe draagt MNH, samen met haar leden en andere organisaties, informatie, ideeën en projecten aan om een duurzaam, natuur- en milieuvriendelijk beleid tot stand te brengen. De Vereniging beoogt niet het maken van winst.

1.2 Vertaling van de doelstelling in visie, beleid en strategie

MNH werkt samen met betrokken partijen en bewoners om onze doelen te bereiken. We voeren verschillende activiteiten uit zoals het versterken van het (duurzame/groene) maatschappelijk middenveld en het aanjagen van een duurzaam (provinciaal) beleid. Met het uitvoeren van onze eigen projecten dragen we direct bij aan een duurzame samenleving. Wij richten ons op het verwerven van inkomsten hiervoor. Het beleid is neergelegd in een meerjarenbeleidsplan.

MNH maakt zich sterk voor de volgende thema's:

Mooi en gezond Noord-Holland

Duurzame landbouw

Duurzame energie

Circulaire Economie

Duurzame Mobiliteit

MNH streeft naar een schonere en duurzamere provincie met een inspirerend landschap, een rijke natuur en een schoon milieu. We maken ons sterk voor een gezonde leefomgeving en ondersteunen initiatieven om een duurzame provincie te realiseren. Wij vinden het van het grootste belang Noord-Holland gezond en mooi te houden. Samen met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden komen we in actie voor een betere leefomgeving. Initiatieven die de provincie sneller duurzaam maken. We geven een krachtige stem aan de kwetsbare waarden van natuur, milieu en landschap.

1.3 Bestuursstructuur

Bestuur en directie

Het algemeen bestuur van de vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland bestond bij aanvang 2018 uit dhr. R. van den Berg (voorzitter), mw. E.J.M. Plasmeijer (vice-voorzitter), dhr. K. Buskermolen (penningmeester) en mw. H.J.M. van Zutphen (secretaris). Dhr. ir. S.P. Akkerman is directeur van de Milieufederatie Noord-Holland. In 2018 zijn zij viermaal bijeengekomen om te vergaderen. Het Bestuur stelt jaarlijks de begroting, de werkbegroting, het jaarwerkplan, het jaarverslag en de jaarrekening vast, en ook eens in de vijf jaar een meerjarenbeleidsplan en meerjarenbegroting. Daarnaast staat regelmatig de voortgang van de programma's op de agenda en worden er strategische kwesties bediscussieerd. De belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest, waren onder andere het verslag 2017, de voortgang in 2018, de continuïteit van de organisatie in 2018 en 2019, de financiële positie van de organisatie en mogelijkheden van acquisitie.

Taakverdeling bestuur en directie

De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de werkorganisatie in Zaandam, de wisselwerking met de leden en de contacten met relevante spelers in Noord-Holland en daarbuiten. Het bestuur fungeert als een "bestuur op afstand" en geeft de kaders aan waarbinnen de directie mandaat tot handelen heeft. In het bestuur zijn portefeuilles verdeeld. Het betreft de volgende onderwerpen: Personeel, Organisatie, Financiën en Algemeen (w.o. communicatie en externe betrekkingen). De betreffende portefeuillehouder is binnen het bestuur het eerste aanspreekpunt voor de directeur. Relevante zaken worden ook altijd binnen het bestuur als geheel besproken.

Met deze werkwijze werkt het bestuur aan een goede prioriteitstelling en een optimale uitvoering van de vastgestelde doelen en beleidsprioriteiten. Het bestuur werkt onbezoldigd. Onkosten zoals reiskosten kunnen worden gedeclareerd. Bestuursleden worden benoemd door de algemene ledenvergadering voor een periode van vier jaar met de mogelijkheid tot verlenging. Bestuursleden hebben geen nevenfuncties die zouden kunnen conflicteren met hun verantwoordelijkheden voor de Milieufederatie Noord-Holland.

1.4 Risicoparagraaf

Het bestuur is nog bezig met het maken van een volledig geïntegreerd document voor evaluatie van de verschillende risico's waaraan de Milieufederatie Noord-Holland onderhevig is. Hierbij worden strategische, communicatieve, operationele en financiële risico's onderscheiden. De beheersing van deze risico's valt in het algemeen onder de competentie van de directie, die daarbij voor de strategische risico's wordt ondersteund door de beleidsmedewerkers, voor de communicatieve door de communicatiemedewerker en bij de operationele en financiële risico's door de medewerker middelen. De in de jaren vóór 2018 getroffen maatregelen ter beheersing van de voornaamste risico's en onzekerheden, waren het instellen van een constante bewaking van het te verwachten financieel resultaat en van de liquiditeitspositie van de organisatie. Deze werden ingesteld in verband met, eerst de vermindering en vervolgens de beëindiging van de boekjaarsubsidie door de Provincie Noord-Holland. Hiermee materialiseerde zich een van de voornaamste risico's voor de organisatie in de afgelopen periode. Hierop is gereageerd als beheersingsmaatregel met de doorvoering van een reorganisatie, besloten in 2e helft van 2016. Ter ondersteuning van deze reorganisatie is een overeenkomst gesloten met de stichting De Natuur en Milieufederaties.

In het algemeen is het risiconiveau voor de Milieufederatie Noord-Holland in de afgelopen jaren hoger komen te liggen door beëindiging van de boekjaarsubsidie door de Provincie Noord-Holland. Daarbij is geconstateerd dat de organisatie over een aanzienlijke flexibiliteit heeft beschikt om de gevolgen hiervan op te vangen en de continuïteit van de organisatie mogelijk te maken. De sinds 1 januari 2017 getroffen aanvullende maatregelen ter beheersing van de voornaamste risico's en onzekerheden, waren het invoeren van een sterk verbeterd acquisitieoverzicht, met inzicht in geworven projecten, werkuren en vergelijking met te bereiken begrotingsbedragen. Dit overzicht wordt samen met de liquiditeitsprognose op elke bestuursvergadering besproken. Een volgende maatregel ter beperking van het kostenrisico, is dat de voor aanvullende projectuitvoering benodigde werkuren, worden verkregen op basis van tijdelijke overeenkomsten. Met deze maatregelen verwacht de Milieufederatie Noord-Holland voldoende te kunnen inschatten en opvangen. Een verder verbetertraject blijft echter nodig. Strategisch gezien is de relevantie van MNH in 2018 toegenomen. Financiële risico's zijn nog aanwezig, zeker wat betreft de liquiditeit, maar de acquisitie in 2018 heeft al geleid tot een positief resultaat en ook de verwachtingen voor de nabije toekomst zijn positief. De communicatie is efficiënter geworden bij een iets afnemende capaciteit op dit gebied. De personele risico's (gevolgen vertrek van medewerkers voor werklust, continuïteit en kwaliteit) zijn toegenomen door een kleinere staf bij gelijke verantwoordelijkheden. Overige operationele risico's zijn verminderd door inzet van moderne software voor databeheer en verder gelijk gebleven. Voor de beheersing van financiële risico's heeft de organisatie de beschikking over doorlopende bewaking van acquisitie en liquiditeit. In 2018 was de urenplanning voldoende adequaat, maar dit is wel een verbeterpunt dat in 2019 verder wordt opgepakt. Het totaalbeeld is dat MNH bij een hoog risiconiveau in staat is gebleken goed te functioneren.

2. De activiteiten van de Natuur en Milieufederatie in 2018

2.1. Projecten

In 2018 communiceerde de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland over een groot aantal activiteiten. Het nieuwsoverzicht van onze website www.mnh.nl/nieuws geeft hiervan een volledig overzicht. Een flink aantal van deze activiteiten deed MNH in samenwerking met andere partners. Hieronder een greep uit de belangrijkste activiteiten en behaalde resultaten in 2018.

Natuurinclusieve landbouw

Kennis verspreiding

Onder de agrariërs is er inmiddels een toenemende vraag naar duurzame, natuurinclusieve verdienmodellen voor boeren. Eind 2017 rondde MNH de verkenning Living Lab Natuurinclusieve landbouw Noord-Holland af. Die verkenning leverde veel positieve reacties op en de overtuiging om natuurinclusieve landbouw verder te stimuleren en te versterken. Uit de conclusies is nadrukkelijk naar voren gekomen dat er behoefte is om praktische kennis over dit onderwerp onder de agrariërs verder uit te diepen.

Verbinding burgers en agrariërs

Steeds meer mensen willen seizoensgebonden, lokale en natuurvriendelijke producten. Bovendien is het aantal verkooppunten voor deze producten groeiend. Ondanks deze tendens ervaren boeren een grote afstand tussen hen en de consument. Uit onderzoek blijkt ook dat boeren tegen de vraag aanlopen hoe zij hun natuurvriendelijke product met het bijbehorende verhaal het beste kunnen overbrengen aan burgers. Om deze noodzakelijke verbinding te maken hebben wij diverse activiteiten ingezet.

Looptijd:

01-06-2018 / 31-12-2018

Partners:

Groen Kapitaal, Provincie Noord-Holland, Greenport Noord-Holland, Water Land & Dijken, ANV Hollands Noorden, Collectief Noord-Holland Zuid, ANV De Lieuw, Landbouwportaal, Clusius College, Agrifirm, LTO Noord, NLG, FME, CAV Agrotheek, Noord-Hollandse boeren.

Doel:

Met de ambitie om natuurinclusieve landbouw in Noord-Holland verder te ontwikkelen zoeken we naar optimale inpassing en toepassing van biodiversiteit in het landbouw productieproces.

In 2018:

- ▶ Organiseerden we drie kenniscafé's met de volgende onderwerpen: klimaatbestendig boeren (kruidenrijk grasland), high tech voor biodiversiteit en levende bodem
- ▶ Is de website www.natuurinclusief-landbouwinitiatief.nl gelanceerd met 30 natuurinclusieve initiatieven van boeren uit meerdere provincies en een uitleg van vele maatregelen die boeren kunnen toepassen.
- ▶ Hebben zes boerendiners plaatsgevonden op het erf bij de natuurinclusieve boeren. Met diverse sprekers om de verbinding tussen boeren en burger te versterken en de voordelen van natuurinclusieve maatregelen te bespreken.
- ▶ Besprekingen gehouden met belangengroepen en besturen
- ▶ Interviews en bedrijfsbezoeken bij een tiental agrariërs

Resultaten

- ▶ Meer bewustwording voor het belang van natuurinclusieve landbouw onder relevante stakeholders.

- ▶ Kennisuitwisseling over praktische natuurinclusieve maatregelen
- ▶ Deelname van ruim 400 boeren en burgers aan kenniscafé's en boerendiners
- ▶ Samenwerking met betrokken partners in gang gezet.
- ▶ Afspraken dat er in 2019 verdere stappen worden gezet.
- ▶ Kennisuitwisseling tussen boeren en burgers mogelijk gemaakt

Proeftuin Agroforestry Noord-Holland

In het project 'Proeftuin voor agroforestry in Noord-Holland' wordt een integraal plan van aanpak ontwikkeld met praktische handvatten voor landbouwers en andere belanghebbenden om de inpassing van agroforestry op het landbouwbedrijf en in het Noord-Hollandse landschap te stimuleren. Door agroforestry in diverse vormen en op verschillende schaalniveau's toe te passen, kan een veerkrachtig en duurzaam landbouwsysteem ontwikkeld worden. Dit systeem minimaliseert productierisico's en heeft ecologische meerwaarde op het vlak van meer biodiversiteit. Bovendien draagt het zorg voor een gevarieerder landschap, efficiënter gebruik van nutriënten en water, verbeterde organische stofopbouw, minder gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen, verbeterde vastlegging van koolstof in bomen en bodem, en optimalisatie van ruimtegebruik. Het project wordt mogelijk gemaakt door Provincie Noord-Holland en het Europees Plattelandsfonds voor Plattelandsontwikkeling.

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Looptijd:

01-09-2018 / 30-11-2020

Partners:

Clusius College, Louis Bolk Instituut, Landscape Foodscape, vier (agrarische) ondernemers

Doel:

Ontwikkelen van een integraal plan van aanpak met praktische handvatten en stappenplan voor landbouwers en andere belanghebbenden om de inpassing van agroforestry op het landbouwbedrijf en in het Noord-Hollandse landschap te stimuleren.

In 2018:

- ▶ Schreven we een POP3-aanvraag; we hoorden in juli 2018 dat deze was gehonoreerd
- ▶ Is het project van start gegaan met de eerste vier ondernemers
- ▶ Organiseerden we het kenniscafé 'Agroforestry en Voedselbossen' in samenwerking met Provincie Noord-Holland en Groen Kapitaal
- ▶ Troffen we voorbereidingen voor kennis- en ontwerpateliers in 2019
- ▶ Start van project onder de aandacht gebracht bij media en online kenbaar gemaakt

Resultaten

- ▶ Pop3-aanvraag gehonoreerd
- ▶ Ruim 50 aanwezigen bij kenniscafé 'Agroforestry en Voedselbossen'
- ▶ Er is een basis gelegd voor een netwerk van agroforestry initiatieven en plan gemaakt voor kennisdeling en eerste voedselbosontwerpen.
- ▶ Interview Radio Beverwijk over start kenniscafé's

Eerlijk over vliegen en toekomst Schiphol

Steeds meer Nederlanders maken zich terecht zorgen om het veranderende klimaat, de toenemende overlast en de bizarre uitzonderingspositie van de luchtvaart. Met behulp van onze kennis en onderzoeken dragen wij nodige inhoudelijke adviezen aan bij de politiek en benadrukken wij de effecten die de groei van de luchtvaart met zich meebrengt. Daarnaast zetten we ons in met campagnes en activiteiten om de groei van de luchtvaart zoveel mogelijk te beperken

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Greenpeace, Natuur & Milieu, LBBL, Bewonersorganisaties, Ondernemingsraad Schiphol, GroenLinks, Adessium

Doel:

Groei van de luchtvaart zoveel mogelijk beperken en binnen verantwoorde gezondheidsgrenzen

In 2018:

- ▶ In samenwerking met Greenpeace en LBBL organiseerden we een landelijke actiedag met demonstraties in diverse steden in Nederland
- ▶ Rapport laten opstellen door Royal_Haskoning: 'Vergelijk vliegen met treinreizen voor korte afstanden'
- ▶ Onderzoeken uitgevoerd naar verwachte geluidsoverlast door woningbouwplannen rondom Schiphol
- ▶ Analyse gemaakt van GGD-onderzoeken naar hinderbeleving: beleving versus berekenen
- ▶ Een Critical Review gedaan van de MER Schiphol
- ▶ Organiseerden we een luchtvaartsymposium en verschillende luchtvaartdebatten
- ▶ In samenwerking met Natuur & Milieu en Greenpeace petitie gestart: [zet de luchtvaart op het juiste spoor](#)
- ▶ Is de campagne Eerlijk over Vliegen gestart en tevens de lancering van de gelijknamige website. Deze site laat de feiten zien over het vliegen die door de luchtvaartsector en politiek worden gedaan
- ▶ Ondersteunen van bewonersgroepen (door faciliteren samenwerking, meedenken over lobby en acties en het geven van presentaties).
- ▶ De oprichting van het Landelijk Bewonersberaad Luchtvaart ondersteund.
- ▶ Intensieve samenwerking met Natuur & Milieu en Greenpeace op het landelijke dossier luchtvaart
- ▶ Lobby in Den Haag, Provincie en bij gemeenten.

Resultaten

- ▶ Deelname van ruim 1500 betrokkenen bij landelijke actiedag
- ▶ Deelname van 300 geïnteresseerden bij symposium en debatten
- ▶ Ruim 75000 ondertekenaars van petitie
- ▶ Flinke toename in aandacht luchtvaartdiscussie rondom klimaat, geluid en trein onder politici en media (in o.a. nationale media en politieke debatten)
- ▶ Samenwerking met betrokken partners en bewonersgroepen
- ▶ Meer bewustwording voor het beperken van de luchtvaartgroei onder burgers
- ▶ Groeiende achterban
- ▶ Bijgedragen aan uitstel van de MER Schiphol

Circulaire economie - Embraced

Veel grondstoffen zijn eindig met ons huidige gebruik. En het verwerken van afval levert vaak negatieve milieu impact op. Daarom is het belangrijk dat we afval als grondstof gaan zien. Om zo de kringlopen van grondstoffen te sluiten en de milieudruk te verminderen. MNH kan inwoners, bedrijven en overheden ondersteunen op de weg

naar een circulaire economie. Dit door als een spin-in-het-web kansen te zien voor het sluiten van de kringloop en partijen aan elkaar te koppelen. Maar ook door samen met partners op zoek te gaan en aandacht te geven aan *best practices*. En projectideeën te ondersteunen. Inhoudelijk of praktisch.

EMBRACED

In 2018 was het EMBRACED project het circulaire project. In dit project zijn wij partner van een Europees project voor luierreycling. AEB in Amsterdam wil een luier-recycle fabriek bouwen. Hiervoor willen ze gebruik maken van de technologie van Fater Spa. Zij hebben in Italië een techniek ontwikkeld die luiers heel hoogwaardig kunnen recyclen. Hierdoor is de milieu-impact een stuk beter dan wanneer de luiers worden verbrand. Bovendien kunnen de recycleproducten gebruikt worden voor nieuwe producten. Binnen dit project deed MNH een verkenning naar de maatschappelijke acceptatie voor luierreycling in Nederland. En een inventarisatie in de bereidheid van verschillende partijen om luierafval apart in te zamelen. Hieronder een aantal acties die we in 2018 gedaan hebben. In 2019 zal het grootste deel van onze activiteiten plaatsvinden rondom dit project. Vooral rondom het enthousiast krijgen en betrekken van belangrijke stakeholders.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2020

Doel:

De kringlopen van grondstoffen te sluiten en de milieudruk te verminderen

In 2018:

- ▶ Interviews met zorginstellingen, kinderdagverblijven en overheden rondom bereidheid tot luiერinzameling
- ▶ Literatuuronderzoek naar impact luierreycling
- ▶ Mediaonderzoek naar maatschappelijke acceptatie luiერinzameling
- ▶ Nauwe samenwerking met nationale en Europese projectpartners
- ▶ Oplevering rapport: Verkenning maatschappelijke acceptatie luierreycling

Resultaten:

- ▶ Projectpartners hebben onze input gebruikt voor vervolgstappen in het project
- ▶ Mogelijke inzamelaars: zorginstellingen en kinderdagverblijven zijn enthousiast geworden over het project en doen graag mee

Nacht van de Nacht

Met de Nacht van de Nacht vieren we het belang van een donkere nacht voor natuur en mens. Dat doen we ieder jaar op de laatste zaterdag van oktober. Jaarlijks bezoeken duizenden mensen in Noord-Holland de nachtwandelingen en vaartochten door polder, bos en duin.

Looptijd:

27-10-2018

Partners:

Gemeenten, lokale initiatieven en bedrijven in Noord-Holland

Doel:

Informereren van publiek en lokale organisaties over een duurzamere aanpak van lichtoverlast

In 2018:

- ▶ Oproep tot deelname aan de Nacht van de Nacht uitgezet bij natuur- milieu- en andere organisaties. Ook gemeenten en bedrijven in Noord-Holland. Gestimuleerd om activiteiten te organiseren en te communiceren via www.nachtvandenacht.nl.
- ▶ Adviezen uitgebracht om zo duurzaam mogelijk te verlichten.
- ▶ Gemeenten en bedrijven gevraagd verlichting uit te schakelen tijdens Nacht van de Nacht.

Resultaten

- ▶ Meer bewustwording voor het belang van lichthinder.
- ▶ 61 activiteiten, verspreid over de provincie, bij diverse organisaties (in 2017 waren dit er 50)
- ▶ Ruim 7.000 deelnemers aan de activiteiten
- ▶ Veel publiciteit via de lokale media en vooral ook de landelijke (koffietijd, RTL en reclamespotjes)

Sterren dichterbij

Duisternis is een oer-kwaliteit die bescherming behoeft. Omdat Noord-Holland 's nachts een van de meest verlichte plekken van Nederland is, heeft de provincie hierop beleid geformuleerd.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Provincies Friesland, Groningen, Noord-Holland, St. Feel the Night, Gemeenten Texel, Hollands Kroon, Den Helder, RWS, Port of Den Helder

Doel:

- ▶ Verder invulling geven aan de ambities voor Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied met overheden, bedrijven, en maatschappelijke initiatieven en organisaties in Noord-Holland. Het gaat zowel om het versterken van de kwaliteit duisternis, verduurzaming van verlichting, als om het uitbreiden van bewustwording en mogelijkheden voor beleving.
- ▶ Stimuleren van gemeenten, bedrijven en particulieren om in heel Noord-Holland aan de slag te gaan met verantwoorde verlichting, mede met het oog op energiebesparing, een gezonde leefomgeving voor mens en dier en een donkerder en toeristisch/ recreatief aantrekkelijk landschap. De focus ligt hierbij net als in 2017 op bedrijven (in het algemeen, en in het Waddengebied in het bijzonder).
- ▶ Bijdragen aan optimale afstemming verlichting op natuurdoelen.

In 2018:

- ▶ Voerden we met subsidie van de Provincie Noord-Holland een aantal activiteiten uit gericht op het realiseren van bovenstaande doelen, met onderstaande resultaten

Resultaten

- ▶ In de zomer van 2018 zijn de quick wins om het Waddenbreed donkerder te maken gepubliceerd en breed gecommuniceerd. Hieraan is in de regionale (bijv. NHD (17/7)) en landelijke media (bijv. Radio 1) ruim aandacht besteed. Voor een compleet overzicht van de maatregelen, zie [hier](#).
- ▶ Presentaties over Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied zijn gehouden bij de Ondernemersfederatie Hollands Kroon (OFHK) en bij de bijeenkomst voor bedrijven op 5 november (zie hierna). Er zijn adviezen verstrekt aan de NAM, Defensie, bedrijvenverenigingen in Hollands Kroon, bedrijven in Den Helder (tijdens wadexcursie), Theater de Kampanje gevestigd op Willemsoord in Den Helder.

- ▶ Op 5 november is een licht en donkerte wadexcursie georganiseerd in Den Helder middels een vaartocht op de Waddenzee: <http://sterrendichterbij.nl/nieuws/licht-en-donkerte-wadexcursie-voor-bedrijven/> In samenwerking met onder meer Port of Den Helder en Ondernemersverenigingen in Den Helder. 30 deelnemers van diverse bedrijven zijn geïnspireerd.
- ▶ In samenwerking met het Project Night Light is een [inspiratiebijeenkomst](#) georganiseerd in Den Helder op 20 juni. Met een mix van regionale en buitenlandse gasten; dit leverde een interessante reflectie vanuit het buitenland op over sturingsvragen.
- ▶ Om de actieve inzet van meer stakeholders betrokken bij DSWW uit te breiden zijn gesprekken gevoerd met de NAM in Den Helder en met Defensie in Den Helder. De NAM heeft ambitieuze plannen om de verlichting op Oostoever te moderniseren en de lichtuitstraling naar het Waddengebied terug te dringen. Defensie heeft zich formeel aangesloten bij DSWW. In Den Helder moderniseren zij in vijf jaren hun verlichting. De afspraken hierover staan in een gespreksverslag dat beschikbaar is.
- ▶ Er is een factsheet '[afstemming verlichting op natuurdoelen](#)' gemaakt in overleg met en voor de provincie. Een aangepaste, mooi vormgegeven versie is breed verspreid.

Bescherm de Kust

Ons kustgebied is bijzonder en een van de meest gewaardeerde landschappen van Nederland. Ook de natuur van de kust is prachtig en van grote internationale waarde, voor het toerisme en de economie bijvoorbeeld. Minder aantrekkelijk zijn de bouwplannen voor dit gebied. Deze zijn de afgelopen jaren geëxplodeerd. Natuurorganisaties zoals wij maken zich zorgen over een wildgroei aan bouwplannen en de consequenties voor het open, ongerepte landschap en de natuur.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

15 betrokken bedrijven, verschillende Noord-Hollandse overheden, waterschappen en ondernemersorganisaties

Doel:

Voorkomen van wildgroei aan bouwplannen aan de kust

In 2018:

- ▶ Uitwerken van het landelijke Kustpact voor Noord-Holland

Resultaten

- ▶ Een groot aantal partijen heeft met het convenant Noord-Hollandse Kust nieuwe afspraken gemaakt over die kust. De volgende stap betreft het maken van afspraken over de binnenduinrand. Het convenant is opgesteld onder leiding van provincie Noord-Holland en ondertekend door de kustgemeenten, waterschappen, recreatiesector en natuur- en milieuorganisaties. Het convenant is een vervolgstap op het 'Toekomstperspectief 2040 Noord-Hollandse kust' en 'Strandzoning 2025'.

Deltaplan voor biodiversiteit

Het Deltaplan voor biodiversiteit is een brede maatschappelijke beweging waarmee we het biodiversiteitsverlies willen ombuigen naar herstel. Zo werken we samen aan een rijker Nederland waar de biodiversiteit weer floreert. De rijkdom aan dieren en planten in ons land neemt in hoog tempo af. Inspanningen voor biodiversiteitsherstel zijn daarom van groot belang.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

20 betrokken groene organisaties, kennisinstituten, landbouwvertegenwoordigers en bedrijven

Doel:

Kern van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is dat grondgebruikers, zoals natuurbeheerders, boeren, overheden en particulieren, gestimuleerd en gewaardeerd worden voor hun prestaties die bijdragen aan herstel van biodiversiteit.

In 2018:

- ▶ Ontwikkelen van het Deltaplan in samenwerking met kennisinstituten, landbouwvertegenwoordigers, bedrijven en natuur- en milieuorganisaties

Resultaten

- ▶ De handen ineengeslagen om samen te werken aan een concrete aanpak
- ▶ 20 ondertekenaars van deltaplan, waaronder de Natuur en Milieufederaties

A8/A9

Een goede bereikbaarheid is van groot belang. Bereikbaarheid is tenslotte een essentiële voorwaarde voor een goede economische en sociale ontwikkeling. In het kader van bereikbaarheid wil de Provincie een verbindingsweg aanleggen dwars door de Wijkermeer en de polders van Assendelft. Een aansluiting van de A8 op de A9. Wij denken kritisch mee en vinden het belangrijk dat de besluitvorming in goed overleg gebeurt en met inbreng van betrokken partijen.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

11 partijen en bewonersorganisaties

Doel:

Integrale gebiedsoplossing, die het open landschap met alle kwaliteiten respecteert, waarbij ook de verkeers- en leefbaarheidsproblematiek wordt opgelost

In 2018:

- ▶ Oproep aan Gedeputeerde Staten op om een integraal plan te ontwikkelen voor de waardevolle groene long tussen de A8 en A9.
- ▶ In bijeenkomsten met bewonersgroepen verschillende varianten besproken.
- ▶ Deelgenomen aan de verschillende klankbordgroepen van de provincie

Resultaten

- ▶ Handen ineengeslagen om samen te werken aan een concrete aanpak
- ▶ 11 ondertekenaars aan oproep Gedeputeerde Staten

TBO-secretariaat

Volgens afspraken in de samenwerkingsovereenkomst is door MNH invulling gegeven aan het secretariaat van het Terreinbeheerdersoverleg Noord-Holland (TBO).

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Organisaties die samenwerken in het TBO zijn: Amsterdamse Bos, Goois Natuurreservaat, IVN, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, PWN, Recreatie Noord-Holland, Recreatieschap West-Friesland, Recreatie Midden Nederland, Staatsbosbeheer en Waternet.

In 2018:

- ▶ Opstellen jaaragenda/agenda's en voorbereiden bijeenkomsten i.s.m. de voorzitter.
- ▶ Uitzetten en verzamelen van relevante vergaderstukken.
- ▶ Verspreiding van materialen, mededelingen en relevante uitnodigingen.
- ▶ Notuleren van de vergaderingen.
- ▶ Uitvoeren en bewaking voortgang van acties n.a.v. TBO-bijeenkomsten.
- ▶ In overleg met TBO-voorzitter (in 2018 is dat Sijas Akkerman) bewaken agendering drie communicatiemomenten (nieuwjaarsreceptie, dialoogdag, statenexcursie/werkconferentie).
- ▶ Contact met geborgde zetels natuur in de waterschappen.
- ▶ Aanvullend zijn de volgende activiteiten uitgevoerd door MNH op verzoek van het TBO:
 - Coördinatie inbreng t.b.v. Omgevingsvisie Provincie Noord-Holland, waaronder het indienen van een zienswijze.
 - Uitvoering van een aantal werkzaamheden over het thema water, waaronder deelname Klankbordgroep Rijn-West (KRW), Partneroverleg HHNK, en overleg voor natuur- en milieuorganisaties Rijnland.
 - Voorbereidingen getroffen voor een verkiezingsdebat voorafgaand aan de statenverkiezingen in maart 2019.

Resultaten

- ▶ Zes onderlinge overleggen voorbereid en genotuleerd, waarvan drie op directieniveau.
- ▶ Bestuurlijk overleg tussen TBO-directies en het Portefeuillehoudersoverleg Metropolitane (PHO ML) Landschap voorbereid met de secretaris van het PHO ML.
- ▶ Ruim 100 personen aanwezig uit het gezamenlijke netwerk bij nieuwjaarsreceptie. In 2018 stond daarbij Natuurinclusieve Landbouw centraal. De Knoop in de Zakdoek is uitgereikt aan de voorzitters van de vier Agrarische Collectieven (agrarische natuurverenigingen).
- ▶ Werkbezoek voor statenleden gehouden bij een tweetal agrariërs die illustreren hoe natuurinclusieve landbouw er uit kan zien. Bijna alle Statenfracties waren aanwezig.
- ▶ Geborgden voor natuur in de waterschapsbesturen zijn op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en TBO-activiteiten.
- ▶ Formele schriftelijke reactie op de Omgevingsvisie (zienswijze) geleverd, na overleg hierover met de TBO-partners.
- ▶ Het onderwerp biodiversiteit is geagendeerd in het Partneroverleg van HHNK met als resultaat: de Ter-
ranauticawEEK van HHNK in het voorjaar van 2019.

Juridische ondersteuning

Onze juridische afdeling maakt mensen wegwijs in het doolhof van regels en procedures. We adviseren hoe je een bezwaar, beroepschrift of handhavingverzoek opstelt. Ook helpen we om ambtenaren of bestuurders te benaderen of publiciteit te zoeken. Juridische procedures zijn maar een middel om onze doelen te bereiken.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Lid organisaties, Natuur en milieu organisaties in Noord-Holland, actieve burgers, collega's van andere natuur- en milieufederaties

In 2018:

- ▶ Aan partners worden adviezen gegeven over actuele issues in Noord-Holland, zoals dreigende bomenkap in buurt of park, milieuvergunningen, gebiedsplannen, veehouderijen, wegenplannen, bouwplannen of commerciële recreatie in beschermde gebieden. Ook personen die zelf (natuur-)gebieden beheren of willen beheren kloppen aan voor adviezen.

Resultaten

- ▶ In totaal zijn aan 27 partners (een of meer) adviezen verstrekt, telefonisch, per mail of in een gesprek. In een geval is voor de partner een procedure gevoerd. Het gaat bij ondersteuning om het bewerktuigen van de betreffende partner, zodat die in staat is om een resultaat te behalen. Vaak lopen de issues over langere tijd. In de meeste gevallen is het (uiteindelijke) resultaat niet bekend.

Omgevingswet

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

De Natuur en Milieufederaties

In 2018:

- ▶ Namens de 12 milieufederaties bracht MNH, in een gesprek en via de Internetconsultatie, wensen en bedenkingen in bij het Ministerie van I&W over de (concept) Invoeringsregeling, en het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Een accent lag daarbij op de manier waarop burgerparticipatie is uitgewerkt.
- ▶ Voor het Aanvullingsbesluit Bodem heeft MNH de coördinatie van en inbreng in de Internetconsultatie namens de Groene 11 uitgevoerd. In een bijeenkomst van de Natuur- en milieufederaties is een presentatie gehouden over de kansen en bedreigingen van de Omgevingswet.

Communicatie

Communicatie is voor MNH van groot belang om haar netwerk te bereiken én effectief invloed uit te oefenen op de ontwikkelingen met betrekking tot landschap, milieu en duurzaamheid in onze provincie. In onze projecten is communicatie een vast element en is het een onderdeel van de deelbegrotingen. Naast de website zijn belangrijke media: onze nieuwsbrief, het ledenbericht en twitter. Een compleet overzicht van alle uitingen en persberichten staat vermeld op www.mnh.nl.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

In 2018:

- ▶ Belangrijke activiteiten waarin MNH een trekkersrol vervulde op communicatiegebied waren de organisatie van de campagne Eerlijk over Vliegen, diverse luchtvaartbijeenkomsten en het doelgericht benaderen van de 'luchtvaartpers'. De bijeenkomsten vonden op zowel regionaal als landelijk niveau plaats.
- ▶ De coördinatie en organisatie van boerendiners en kenniscafé 's met als doel om natuurinclusieve landbouw verder te stimuleren en kennis over dit onderwerp te verspreiden.
- ▶ De website www.eerlijkovervliegen.nl is in mei van start gegaan. Eerlijk over vliegen laat de feiten zien over het vliegen; geen valse claims, eerlijke metingen en heldere analyses van uitspraken die door de luchtvaartsector en politiek worden gedaan.
- ▶ De sterren dichterbij project in samenwerking met Tata Steel over bedrijfsverlichting op maat in het kader van Nacht van de Nacht.
- ▶ Daarnaast is eind december 2018 een start gemaakt met de opzet van onze nieuwe website www.mnh.nl, waarbij een nieuwe huisstijl wordt doorgevoerd. De website is frisser, interactiever en overzichtelijker.
- ▶ In 2018 is de website www.natuurinclusief-landbouwiniatief.nl verder uitgebreid met meer natuurinclusieve maatregelen en landelijke initiatieven van boeren die deze vorm van landbouw toepassen. Bij dit project zijn 11 Milieufederaties betrokken.
- ▶ De website www.mnh.nl de campagnesite www.eerlijkovervliegen.nl, www.natuurinclusief-landbouwiniatief.nl, www.sterrendichterbij.nl, ons facebookaccount (ca.200 volgers) ons twitteraccount [@milieufederaties](https://twitter.com/milieufederaties) (ca. 900 volgers) zijn actieve platforms voor onszelf en betrokken bedrijven, gemeenten, beleidsmakers en inwoners van Noord-Holland.

Resultaten

- ▶ De nieuwsbrief is naar ruim 1700 (ruim 200 meer dan vorig jaar) ontvangers verstuurd. Deze is 10 keer uitgebracht en ons ledenbericht is twee keer verspreid.
- ▶ Luchtvaartniewsbrief geïntroduceerd met alle laatste nieuws op het gebied van luchtvaart. In 2018 hebben 260 personen zich hiervoor aangemeld.
- ▶ Onze website heeft 24000 bezoekers getrokken
- ▶ De website www.eerlijkovervliegen.nl heeft sinds mei 2018 een aantal van 4618 bezoekers geteld.
- ▶ We hebben 13 persberichten verstuurd, gerelateerd aan onze projecten. Met name luchtvaart, natuurinclusieve landbouw en deltaplan is veel onder de aandacht gebracht.
- ▶ We zijn 68 keer online in het nieuws geweest.
- ▶ In totaal zijn wij 21 keer op tv genoemd of heeft Sijas Akkerman een interview gegeven aan de pers.
- ▶ In juni 2018 zijn het jaarverslag en de jaarrekening 2017 gepubliceerd op onze website. Deze documenten zijn in te zien via de website van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland www.mnh.nl

2.2 Activiteiten van het bestuur en stafbureau

Het bestuur heeft tijdens haar vergaderingen het financieel jaarverslag 2017 vastgesteld en financiële kwartaalrapportages over 2018 besproken. Op elke bestuursvergadering werd een geactualiseerd acquisitieoverzicht en liquiditeitsplanning voor het lopende jaar besproken. Hiermee werd goed zicht gehouden op de financiële situatie van de Milieufederatie. Tijdens de vergaderingen heeft de directeur daar waar zinvol gerapporteerd over de voortgang van acquisitie en uitvoering van projecten. Hiermee vond een doorlopende evaluatie van de uitvoering van het werk plaats. In juni 2018 is het jaarverslag 2017 in het bestuur besproken. In november 2018 de begroting 2019.

De Milieufederatie Noord-Holland werft fondsen, voornamelijk voor uitvoering door de eigen organisatie van activiteiten voor haar doelstellingen. Het bestuur heeft geconstateerd dat deze uitvoering plaatsvindt met een hoog niveau van kennis en doelmatigheid. De terugmelding door doelgroepen, partners in samenwerking en subsidieverleners is hierover over het algemeen positief. De dagelijkse bedrijfsvoering van MNH is op orde: in 2018 hebben we de jaarlijkse toetsing van het CBF met succes doorlopen en is het keurmerk hernieuwd.

2.3 Toekomstparagraaf

Het is verheugend dat de positieve verwachtingen die verleden jaar in het bestuursverslag zijn uitgesproken voor 2018, ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Voor 2019 verwachten we voortzetting van de groei van de acquisitie van projecten en daarmee van de middelen om onze natuur-, milieu- en landschapsdoelstellingen te bereiken en een verdere versterking van de organisatie en reserves. Deze verwachting blijft met de nodige onzekerheden omgeven, omdat er relatief weinig zekerheden zijn ten aanzien van de middelen die de milieufederatie ter beschikking staan. Met name voor de Provincie Noord-Holland lijkt de Natuur en Milieufederatie geen vaste waarde op de beleidsterreinen die wij willen behartigen. We hopen dit in 2019 met het nieuwe provinciebestuur te kunnen ombuigen. Wij baseren ons optimisme op het grote belang van de doelstellingen van de Milieufederatie, de toewijding van de betrokkenen aan deze doelstellingen en het weer groeiende belang dat in de samenleving gehecht wordt aan de grote milieudoelstellingen voor de komende jaren, maar ook aan het belang van de kwaliteit van onze leefomgeving voor de bewoners van onze provincie.

Hoofdpunten meerjarenbeleidsplan

In 2018 is het meerjarenplan 2019-2025 vastgesteld. Dit meerjarenbeleidsplan vormt de basis voor de jaarwerkplannen. We richten ons de komende jaren op de onderstaande vier programma's.

MNH werkt met prioriteit aan:

1. Natuurinclusieve landbouw
2. Gezonde leefomgeving rondom Schiphol
3. Natuur & landschap
4. Het ondersteunen van de energieke samenleving

De ambities hebben we per thema als volgt geconcretiseerd:

1. Natuurinclusieve landbouw

Doelstelling: In 2030 is alle grondgebonden landbouw in Noord-Holland natuur inclusief. Dit komt overeen met de recent door de provincie vastgestelde doelstelling.

Activiteiten: Om natuurinclusieve landbouw (NIL) op grote schaal te implementeren is het belangrijk dat we kennis delen, samenwerken en boeren en burgers meer met elkaar in contact brengen. Daarnaast geven we boeren handvatten om te experimenteren met NIL en de resultaten te monitoren, te delen en te presenteren.

2. Gezonde leefomgeving rondom Schiphol

Doelstelling: De luchtvaart op Schiphol (en rest Nederland) voldoet aan randvoorwaarden voor klimaat, gezondheid en een prettige leefomgeving.

Activiteiten: Als MNH maken wij inzichtelijker hoe de uitkomsten van onderzoeken, afkomstig van de luchtvaart of politiek, tot stand komen. We analyseren de onderzoeksmethoden en plaatsen de uitkomsten in een breder perspectief. We leggen uitspraken van de politiek en media onder een vergrootglas. Met als doel de maatschappij en de politiek met behulp van discussies in beweging te krijgen en zo te komen tot een gezondere en klimaatvriendelijke luchtvaart. Wij richten ons vooral op de volgende belangrijke aspecten die betrekking hebben op vliegverkeer: fijnstof, innovatie, Milieueffectrapportage (MER), geluidshinder, vliegalternatieven en klimaat.

Ook verbinden, versterken en ondersteunen wij overheden, luchtvaartsector, natuurorganisaties, geïnteresseerden en bewonersorganisaties uit heel Nederland die de ongewenste effecten van luchtvaart willen verminderen.

3. Natuur & landschap

Doelstelling 2025:

- Er is breed draagvlak voor natuur bij politici, inwoners en vooral ondernemers. De natuur wordt vormgegeven in een robuuste structuur met verbindingen.
- Landschapsbescherming en ontwikkeling wordt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen als vertrekpunt genomen. Behoud en versterking van landschappelijke kwaliteit wordt alom belangrijk gevonden als vestigingsfactor, voor een prettige woon- en leefomgeving, en als drager van biodiversiteit.
- Natuurbeheer is niet langer 'exclusief' van terreinbeheerders en landgoedeigenaren maar wordt ook uitgevoerd door (na-tuur)boeren en groepen inwoners. Het beheer vindt plaats op basis van goede afspraken over te behalen natuurdoelen.
- Bewoners in en rondom stedelijk gebied nemen zelf het initiatief om groen te beheren of te ontwikkelen.
- De balans tussen economie en ecologie is hersteld.

4. Ondersteunen van de energieke samenleving

Doelstelling 2025:

- De helft van de bij Natuur en Milieufederatie Noord-Holland aangesloten groepen zijn open, flexibele netwerkorganisaties, die in nieuwe netwerken met betrokken inwoners initiatieven starten. Zij zoeken (op thema) naar (eventueel tijdelijke) medestanders buiten hun eigen organisatie en doen waar nodig een beroep op gemeente en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland voor ondersteuning.
- Bij een derde van onze projecten betrekken we de lokale groepen of vrijwilligers en proberen ook voor hen financiering te regelen of via gesloten beurs hun organisatie te versterken.
- We nemen niet geïsoleerd het initiatief, maar zoeken altijd de publiek-private samenwerking. Wij zijn in staat om groene ideeën van inwoners boven water te krijgen en/of te stimuleren en hieromheen een netwerk te bouwen.
- In 2025 staat een kwart van de gemeenten in Noord-Holland open voor groene en duurzame initiatieven en ideeën van haar inwoners en zijn bereid deze te ondersteunen. Door goede voorbeelden en successen dragen we bij aan een meer open houding van gemeenten in Noord-Holland.

2.4 Begroting 2019

MNH	2019 begroot	2018 begroot	2018 realisatie
INKOMSTEN			
Fonds Prov Milieufederaties	123.000	123.000	174.779
Subsidies Provincie NH	76.000	36.000	49.791
Acquisitie andere fondsen	178.000	98.000	197.705
Oprichtingen	90.000	140.000	138.579
Diversen	2.000	2.000	2.697
TOTAAL INKOMSTEN	469.000	399.000	563.551
UITGAVEN			
UITVOERINGSKOSTEN			
Personeelskosten			
Salarissen	275.000	260.000	294.365
Ziekteverzuim verzekering	4.000	6.000	3.636
Deskundigheidsbevordering	3.000	2.000	2.604
Ingehuurd personeel	35.000	12.000	9.346
Overig	4.000	4.000	-
<i>subtotaal</i>	321.000	284.000	309.951
Huisvestingskosten			
Huur en schoonmaak	14.000	13.000	13.088
Onderhuur	2.000-	2.000-	2.220-
Belastingen en verzekeringen	2.500	2.000	1.402
Energie	3.500	3.000	4.057
Kleine inventaris			159
Overig	1.000	1.000	582
<i>subtotaal</i>	19.000	17.000	17.068
Kantoorkosten			
Kantoorbenodigdheden	1.000	1.000	1.126
Telefoon en internet	6.000	4.000	5.704
Porti- en vrachtkosten	3.000	3.000	1.576
Drukwerk- en kopieëerkosten	5.000	5.000	4.931
Administratie en accountant	15.000	8.000	15.209
Abonnementen	2.000	2.000	2.504
Automatisering	7.000	2.000	5.754
Afschrijving inventaris	1.500	1.500	2.444
Overig	1.500	1.500	1.535
<i>subtotaal</i>	42.000	28.000	40.783
Overige uitvoeringskosten			
Bestuur	1.500	1.500	376
Jaarverslag	1.500	500	1.000
Reis- en verblijfkosten	10.000	8.000	14.254
Overig			1.490-
<i>subtotaal</i>	13.000	10.000	14.140
Totaal uitvoeringskosten	395.000	339.000	381.942
Directe projectkosten	48.000	30.000	161.669
TOTAAL UITGAVEN	443.000	369.000	543.611
BIJDRAGE UIT BESTEMMINGSFONDSEN		-	10.440
RESULTAAT	26.000	30.000	30.380

Aantal medewerkers	6	5	6
Aantal fte in dienst	3,80	3,40	4,10

3. De financiële positie van de vereniging

Korte toelichting op de financiële positie

3.1 Staat van Baten en Lasten

Het jaar 2018 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 30.380,- na toevoeging van de vrijval bestemmingsfondsen. Begroot was een positief resultaat van € 30.000,- een positief verschil derhalve van € 380,-. Het resultaat is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

De uitvoeringskosten waren ook hoger dan begroot. Dit vloeide voort uit de extra kosten van werkzaamheden voor uitvoering van en inkopen voor verworven subsidies en opdrachten. Alle kostencategoriën lagen hoger dan begroot. In 2018 zijn de kantoorkosten relatief weinig gestegen. De reguliere materiële overheadkosten zijn daarvoor ook relatief stabiel gebleven. De kosten van de personele overhead is gedaald. Dit komt tot uiting in een daling aandeel van de administratie- en beheerskosten als deel van het geheel ten opzichte van 2017.

Aan de doelstelling werd in totaal € 458.825,- uitgegeven. Dat is 81 % van het totaal van de baten. Hiervan is 31% uitgegeven aan de projecten van de samenwerking van de samenwerkende Natuur en Milieufederaties en aan overige projecten 69%. In 2018 is 96,9% van alle toekenningen in Stichting De Natuur en Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.

3.2 Balans en beleid t.a.v. reserves

De vereniging MNH streeft naar het aanhouden van een voldoende Eigen Vermogen tot het waarborgen van de continuïteit. Positieve resultaten zullen in het daaropvolgende jaar bestemd worden, zodat het Eigen Vermogen beperkt blijft tot een continuïteitsreserve. Het Algemeen Bestuur heeft er voor wat betreft de continuïteitsreserve besloten deze aan te houden op een bedrag van € 400.000.

De reservevorming in het Eigen Vermogen voldoet aan de VFI-richtlijn, namelijk:

- ▶ er wordt geen reserve gevormd, zonder dat deze bestemd is
- ▶ de continuïteitsreserve is bedoeld om risico's op korte termijn op te vangen.

De continuïteitsreserve is door toevoeging van het resultaat in 2018 gesteld op € 61.150,-

De liquiditeiten van de vereniging zijn ondergebracht op spaar- en bankrekeningen, waar geen vermogensrisico's aan verbonden zijn.

4. Verantwoordingsverklaring 2018

De bestuursleden van vereniging Milieufederatie Noord-Holland hebben allen in een verklaring (bijlage 12 van het reglement CBF) de volgende principes onderschreven:

- ▶ Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'."
- ▶ De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
- ▶ De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden.

In een verantwoordingverklaring van het Bestuur wordt beschreven hoe de vereniging invulling geeft aan deze principes. Deze verklaring is als bijlage 1 bij dit jaarverslag gevoegd.

5 Beloning van de directie

Toelichting toets Regeling bezoldiging directeuren van Goededoelenorganisaties

Per 1 januari 2018 heeft de onafhankelijke Commissie Normstelling van het CBF de toepassing van de beloningsregeling verplicht gesteld. Het CBF heeft als toezichthouder de opdracht om de toepassing van Erkenningssystemen en daarmee de beloningsregeling te toetsen. Dit gebeurt aan de hand van een BSD-score (Basis Score voor Directiefuncties) die de verschillende onderdelen van de directiefunctie beoordeelt. De regeling verplicht MNH én de BSD-score én de beloning van de directeur in het jaarverslag op te nemen.

Bezoldiging directie

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in november 2018.

De BSD-score van de directeur van MNH is voor het jaar 2018 berekend op 350 (vastgesteld door het bestuur). Bij een BSD-score van 350 hoort volgens de tabel van de Regeling Beloning directeuren van Goededoelenorganisaties 2018 een maximaal jaarinkomen van EUR 91.871. Bovendien mogen jaarinkomen en pensioenpremie samen niet hoger uitkomen dan de Wet Normering Topinkomens voorschrijft, te weten EUR 187.000..

Onder het jaarinkomen van de directeur wordt verstaan salaris op fulltime basis (37 uur per week in ons geval), plus vakantietoeslag, plus eindejaarstoeslag of andere vergoedingen. De laatste twee zijn bij ons niet van toepassing.

Het jaarinkomen van de directeur (zie bijlage 4) bedroeg in 2018 € 71.635,= bij een omvang dienstverband van 86,49%. Per volledige fte betekent dit een salaris van € 82.828,= Het werkgeversdeel van de pensioenpremie bedroeg € 8.248,= De beloning van de directeur is dus lager dan het toegestane maximum.

De BSD-score moet in 2019 opnieuw vastgesteld worden en wordt dan opnieuw getoetst door het CBF.

In bijlage 4 is de vermelding bezoldiging directie in de toelichting op de staat van baten en lasten in de jaarrekening opgenomen.

Namens het bestuur

Reinier van den Berg, voorzitter

BIJLAGE 1

Verantwoordingsverklaring van het bestuur van Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

De leden van de directie en het bestuur van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen MNH wordt de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' en van de dagelijkse leiding over de organisatie.
2. MNH dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. MNH streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In deze verantwoordingsverklaring wordt beschreven op welke manier MNH invulling geeft aan deze principes.

Ad 1. Functiescheiding tussen toezicht en uitvoering

Bij MNH is de uitvoering van het beleid gescheiden van het toezichthouden. Deze scheiding is geregeld in de statuten van de MNH. Waarbij de directeur uitvoering geeft onder verantwoordelijkheid van het bestuur en de ALV toezicht houdt.

Het bestuur bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 personen uit verschillende deelgebieden van natuur en milieu met uiteenlopende vaardigheden en competenties. Ten minste één keer per jaar wordt het eigen functioneren besproken. Het bestuur komt minimaal 4 keer per jaar bijeen over alle relevante financiële- en beleidszaken. Zij besluit over alle meerjarenbeleidsplannen en (jaar)werkplannen. Conform de statuten van MNH is het lidmaatschap van het Bestuur onverenigbaar met de functie van lid van de directie of werknemer van de vereniging. Het Bestuur voorziet zelf in zijn vacatures. Conform de statuten van MNH worden de leden van de directie benoemd door het Bestuur na goedkeuring van de ALV. De taken en bevoegdheden van de directie, en de onderlinge taakverdeling binnen de directie zijn vastgelegd in het directiestatuut. De directie legt verantwoording af aan het Bestuur.

Ad 2. Optimale besteding van de financiële middelen

MNH werkt projectmatig en is in staat om vooraf aan te geven met welke inzet van mensen en middelen welk resultaat kan worden bereikt en om daarover na uitvoering van activiteiten gestructureerd verantwoording af te leggen. Alle beleidsmatige en projectmatige activiteiten zijn gericht op het realiseren van de doelstellingen van MNH. De directie houdt toezicht op de ureninzet via de urenregistratie en stuurt medewerkers aan op de gestelde doelen. Bestedingen, zowel financieel als in tijd, behoeven altijd fiattering door de directie.

Het Bestuur wordt ten minste 2x per jaar tussentijds op de hoogte gesteld van de financiële voortgang (kwartaaloverzichten). De begroting en jaarrekening worden jaarlijks goedgekeurd door Bestuur en ALV.

In 2018 werd het jaarverslag 2017 (inclusief jaarrekening met bijbehorende accountantsverklaring) in de ALV van november 2017 goedgekeurd. Daarnaast worden de leden van het bestuur tijdens de bestuursvergadering en de leden van de ALV tijdens de ALV op de hoogte gebracht van de stand van zaken m.b.t. de uitvoering van het beleid, van knelpunten en bijstellingen.

Ad 3. Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

MNH investeert goed in haar netwerk en streeft daarin naar optimale relaties met belanghebbenden. Reguliere overleggen met de diverse gremia dragen hieraan bij. Minimaal twee keer per jaar vindt een bestuurlijk overleg

plaats met de provincie Noord-Holland. Reguliere bestuurlijke gesprekken vinden onder andere plaats in het Strategisch Groen Overleg, Gebiedscommissie Laag Holland, Maatschappelijke Adviesraad Noord-Holland-Noord, Omgevingsraad Schiphol, TBO, de Natuur en Milieufederaties en de Groene 11 van landelijke milieuorganisaties. Twee keer per jaar is er bestuurlijk overleg met TATA-Steel. Naast deze reguliere verbanden vinden diverse overleggen plaats met directieleden en bestuurders van onder meer LTO, kennisinstellingen gemeenten en ondernemers.

Vele lokale natuur- en milieugroepen en groene bewoners in de provincie Noord-Holland erkennen MNH als vaandeldrager. Veel van deze groepen zijn vertegenwoordigd in de ALV. Ook buiten deze formele structuur spant MNH zich in om goede banden te onderhouden met de lokale achterban, bijvoorbeeld via het Juridisch Loket waar mensen terecht kunnen, door bijeenkomsten voor hen te organiseren of hen meer intensief te ondersteunen bij activiteiten naar aanleiding van ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de samenwerkende natuur- en milieuorganisaties in de provincie Noord-Holland vervult MNH een coördinerende rol. Hiervoor ontvangt MNH van de terreinbeherende organisaties een jaarlijkse bijdrage. De werkzaamheden worden besproken op het directieurenoverleg en in bilateraal overleg met de afzonderlijke organisaties.

MNH heeft vanaf juni 2005 een klachtenprocedure, maar daarvan is tot op heden nog geen gebruik gemaakt.

Communicatie vindt op een regelmatige basis en structurele manier plaats. Hierbij worden alle beschikbare communicatiemiddelen, cross-mediaal ingezet. (website, facebook, twitter, nieuwsbrieven). In 2018 heeft MNH doorgebouwd op het uitbreiden van haar achterban en netwerk. We maken onderscheid in het professionele netwerk, in collectieve bewonersgroepen en –initiatieven en individuele groene Noord-Hollanders die het werk van MNH een warm hart toe dragen. Deze groepen worden zoveel mogelijk op een juiste manier bediend. De in de afgelopen jaren ontwikkelde communicatiestrategie, gebaseerd op een campagnematige manier van werken, speelt hierop in. Geïnteresseerden kunnen zich zelf voor de diverse media aanmelden, zoals voor de maandelijks nieuwsbrief of voor facebook.

BIJLAGE 2

Leden Bestuur

Leden Bestuur

Het bestuur van de Stichting bestond in 2018 uit de volgende personen:

Mevr. E.J.M. Plasmeijer (vice-voorzitter)

Dhr. R van den Berg (voorzitter)

Dhr. K. Buskermolen (penningmeester)

Mw. H.J.M. van Zutphen

BIJLAGE 3

Nevenfuncties bestuur en directie van MNH in 2018

Bestuur

Naam	Nevenfuncties
Dhr. R. van den Berg	Gepensioneerd en was onderdirecteur van het Planbureau voor de Leefomgeving
Mevr. E.J.M. Plasmeijer	Stadsdeelsecretaris Nieuw West bij de Gemeente Amsterdam en bestuurslid bij Stadswerk, een vereniging van gemeenten met programma's op het gebied van duurzaamheid.
Dhr. K. Buskermolen	Hoofd Onderwijsfaciliteiten bij het Horizoncollege in Noord-Holland
Mw. H.J.M. van Zutphen	Directeur van Schoon Nederland, penningmeester van het Clean Europe Network en vrijwillig Business Consultant voor Women on Wings, een ontwikkelings-NGO, actief in India.

Directie

Dhr. S.P. Akkerman	Eigenaar Oliithe – trends en strategie Lid Raad van Advies Keygene Lid Raad van Advies Forfarmers
--------------------	---

Bijlage 4

Vermelding bezoldiging directie in jaarrekening

Naam	S.P. Akkerman
Functie	Directeur
Duur dienstverband 2018	1-1-2018/31-12-2018
Omvang dienstverband (in fte)	0.8649
Gewezen topfunctionaris	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Echt
Jaarinkomen	
Brutoloon/salaris	€ 67.110
Vakantiegeld	€ 4.525
Totaal bruto beloning	€ 71.635
Jaarinkomen in geval van fulltime dienstverband	€ 82.828
CBF-maximum	€ 91.871
Werkgeversdeel pensioenpremie	€ 8.248
Beloning	_____
Belastbare onkostenvergoeding	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0
Subtotaal	€ 79.883
Onverschuldigd betaald bedrag	_____
Totaal bezoldiging	€ 100.119
	=====
Individueel WNT-maximum	181.000

DEEL II Jaarrekening 2018

Dit is de jaarrekening van de vereniging Milieufederatie Noord-Holland, statutair gevestigd te Bergen. Kantoor houdend te Zaandam.

Deze wordt later aan u bekend gemaakt.

Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Kleine Tocht 4A
1507 CB Zaandam
www.mnh.nl

*Samen voor een gezond en
duurzaam Noord-Holland*